

Inbeslagneming op een advocatenkantoor

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1997). Inbeslagneming op een advocatenkantoor. *Delikt en Delinkwent*, 27(3), 287-291.

Document status and date:

Published: 01/01/1997

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Advocatuur

Inbeslagneming op een advocatenkantoor

Op 12 en 13 februari 1996 zijn op het kantoor Sjöcrona Van Stigt de Roos & Pen (SSRP) drie maal stukken in beslag genomen die een tot de Rotterdamse vestiging van dit kantoor behorende advocaat B.C. van Eijk in bewaring had gekregen van zijn cliënt L., een van corruptie verdachte politieagent die vertrouwelijke informatie aan 'derden' zou hebben verkocht. De maatschap SSRP en L. hebben vervolgens drie klaagschriften ingediend bij de Arrondissementsrechtbank Rotterdam. De rechtbank heeft op 18 november 1996 alle drie de klaagschriften ongegrond verklaard. Tegen deze beschikkingen is cassatieberoep ingesteld.

Casus

De rechtsstrijd spitst zich toe op de inbeslagneming van een persoonlijk verslag (journaal) van L. omtrent zijn wederwaardigheden als CID-functionaris. Dit journaal heeft hij aan zijn advocaat gegeven, die van mening is dat de inhoud van belang is voor de verdediging van L.

Nadat L. tijdens een verhoor aan de politie meldt dat hij dit verslag aan zijn advocaat heeft gegeven, verklaart Van Eijk zich tegenover de politie bereid het journaal af te geven, mits dit door de officier van justitie aan het procesdossier wordt toegevoegd. Dit verzoek wordt door de officier van justitie van de hand gewezen. Ook een voorstel de stukken te deponderen onder de Deken wordt afgewezen met de mededeling van de offi-

cier dat tot huiszoeking ter inbeslagneming zal worden overgegaan.

Op 12 februari 1996 neemt de rechter-commissaris, vergezeld door officier van justitie en de plaatselijk deken in de Rotterdamse vestiging van SSRP een kopie van het journaal in beslag onder protest van de advocaten die een beroep doen op het verdedigingsbelang en het verschoningsrecht (inbeslagneming 1).

Diezelfde avond wordt bij de Haagse vestiging van SSRP door de officier van justitie het origineel van het verslag en twee kopieën in beslag genomen (inbeslagneming 2). Daarbij deelt de maatschap de officier van justitie mee dat er zich nog een kopie in de kluis bevindt, die niet wordt afgegeven.

De dag daarop 13 februari 1996 wordt vervolgens bij de Haagse vestiging ook deze kopie van het dagboek in beslag genomen (inbeslagneming 3), wederom onder protest.

De inbeslagneming bij de raadsman

Afgezien van een aantal 'technische' vragen, bijvoorbeeld of inbeslagneming 2 wel een echte inbeslagneming was nu volgens de officier van justitie de stukken vrijwillig zouden zijn afgegeven en of een rechter-commissaris uit Rotterdam wel een huiszoeking mag doen in Den Haag, zijn de navolgende aspecten die betrekking hebben op de inbeslagneming bij een verschoningsgerechtigde, van belang:

1. Artikel 98 Sv bepaalt dat zonder toestemming van de raadsman geen brieven of andere geschriften in beslag mogen worden genomen tot welke zijn plicht tot geheimhouding zich uitstrekt en dat huiszoeking bij een raadsman, zonder toestemming, zich alleen mag uitstrekken tot brie-

ven en geschriften die voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan gediend hebben. Deed zich i.c. een uitzonderingssituatie ex artikel 98 Sv voor?

SSRP heeft zich op het standpunt gesteld dat de inbeslagneming niet betrekking had op stukken die voorwerp van het strafbare feit hebben uitgemaakt of daartoe gediend hebben. Het is aan de advocaat te bepalen wat onder zijn geheimhoudingsplicht valt, behoudens omstandigheden waarin het evident is dat stukken voorwerp zijn van een strafbaar feit of daartoe gediend hebben (HR 22 november 1991, NJ 1992, 315). Van belang is daarbij dat de rechter-commissaris tijdens de eerste inbeslagneming, zonder inhoudelijk kennis te nemen van het journaal, zich op het standpunt heeft gesteld dat het journaal niet onder de geheimhoudingsplicht c.q. het verschoningsrecht valt.

2. Diende de inbeslagneming de waarheidsvinding, verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer (art. 94 Sv)?

SSRP was van mening dat het belang van waarheidsvinding zich in ieder geval niet kan uitstrekken tot kopieën van stukken die reeds in het bezit van de officier van justitie zijn, nu het aanwenden van een kopie voor de verdediging een rechtens te respecteren belang is. Bij verdenking van valsheid in geschriften zitten bij de processtukken toch ook kopieën van valse of vervalste stukken?

Verder was SSRP van mening dat onttrekking aan het verkeer van kopieën van het journaal zou kunnen worden bevolen nu deze kopieën niet verduisterd konden worden door SSRP en er voorts geen sprake zou

kunnen zijn van ongecontroleerd bezit.

De beslissing op het klaagschrift

Ten aanzien van deze twee punten zijn de beschikkingen van de rechtbank op alle drie de klaagschriften nagenoeg gelijk. De rechtbank overweegt:

'In casu richt het beklag zich tegen de inbeslagneming van een journaal (en kopieën daarvan), waarvan het vast staat dat L. deze niet ten behoeve van zijn raadsman heeft opgesteld en waarvan voorts vast staat dat L. daarvan eerder een kopie heeft verstrekt aan de officier van justitie en een kopie heeft gedeponereerd bij de CID. Nu ook de raadsman in het kader van onderhandelingen met de officier van justitie heeft aangeboden het origineel af te staan mits hij een kopie zou mogen behouden, valt niet in te zien dat de inhoud van het journaal van dien aard zou zijn dat de geheimhoudingsplicht van de raadsman zich daartoe uitstrekt en evenmin dat door inbeslagneming van deze stukken het beroepsgeheim van de raadsman is geschonden. Immers de inhoud van de stukken was reeds bij politie en justitie bekend en de raadsman heeft er zelf ten tijde van en onmiddellijk na de inbeslagneming blijk van gegeven tegen dat bekend zijn geen bezwaar te hebben. Ook kan, gelet op het onderzoek in raadkamer, niet op voorhand gezegd worden dat het inbeslaggenomen journaal geen voorwerp uitmaakt van de in de vordering gerechtelijk vooronderzoek vermelde strafbare feiten (te weten verduistering in dienstbetrekking, opzetheling en/of het als ambtenaar aannemen van steekpenningen door het o.m. documenten ter beschikking te stellen aan niet be-

voegde derden), noch dat dit niet tot het begaan van die feiten heeft gediend. Voor de gemaakte kopieën van het journaal geldt hetzelfde, nu deze als vrucht van het origineel moeten worden beschouwd.

Inbeslagneming heeft mitsdien niet in strijd met het bepaalde in artikel 98 Wetboek van Strafvordering plaatsgevonden. ...

Evenmin valt in te zien dat het journaal (of gegevens daaruit) geen rol kan hebben gespeeld bij het als ambtenaar aannemen van steekpenningen, waarvan L. wordt verdacht. Derhalve kan niet worden gezegd dat inbeslagneming van het journaal redelijkerwijze niet nodig was voor het aan de dag brengen van de waarheid m.b.t. de feiten waarvan L. verdacht wordt.

...

De vraag of en in welke vorm de inbeslaggenomen stukken vervolgens als processtukken aan de verdediging ter beschikking gesteld moeten worden, is in het kader van de onderhavige procedure niet aan de orde.

De rechtbank is van oordeel dat zich niet het geval voordoet waarin het hoogst onwaarschijnlijk is dat een strafrechter, later oordelend, de inbeslaggenomen voorwerpen zal verbeurd verklaren of zal onttrekken aan het verkeer. Dit geldt ook voor de kopieën. Niet valt uit te sluiten dat een kopie van het journaal kan dienen tot het begaan of de voorbereiding van een soortgelijk feit als waarvan L. wordt verdacht, in het bijzonder het aannemen van steekpenningen (art. 36d Wetboek van Strafvordering).

Dat de verdediging recht heeft op inzage of afschriften van processtukken brengt nog niet met zich mee dat de raadsman voor inbeslagneming vatbare documenten (waaronder

kopieën daarvan) zou mogen achterhouden. Immers voorwerpen die nog niet in beslag zijn genomen vormen geen onderdeel van het procesdossier.'

Deze zaak is met name ook daarom interessant, omdat er naast de schending van de geheimhoudingsplicht c.q. het verschoningsrecht nog een ander belang op het spel staat, namelijk het belang van de verdediging dat de door L. verstrekte informatie aan het procesdossier zal worden toegevoegd. Deze zaak maakt duidelijk dat de verdediging in een betrekkelijk zwakke positie verkeert als het gaat om het toevoegen van informatie aan het strafdossier (zie hierover ook Gerard Mols en Taru Spronken, *Aanval op de verdediging*, *Advocatenblad* 1996, p. 506 e.v.). Het is in principe aan het OM te bepalen welke stukken aan het dossier worden toegevoegd. Afgezien van de situatie dat de verdediging zelf in het bezit van de stukken is en voeging in het dossier kan vragen of bij pleidooi kan overleggen, is zij afhankelijk van de medewerking van de officier van justitie - of later de zittingsrechter - stukken die in handen zijn van het OM aan het procesdossier te laten toevoegen.

Dat van de zijde van het OM het machtsmiddel van de inbeslagneming niet is geschuwd om alle kopieën van het journaal in handen te krijgen, terwijl het OM al over het origineel beschikte, heeft er de schijn van dat het het OM vooral te doen was de informatie aan de verdediging te onttrekken. De vraag is dan ook of hier de waarheidsvinding wel in het geding is en of de inbeslagneming wel is aangewend voor het doel waarvoor dit dwangmiddel gegeven is. Deze

vraag is door SSRP in de cassatieprocedure aan de hoge raad voorgelegd. Sedert jaar en dag is algemeen aanvaard dat stukken die aan de raadsman worden toevertrouwd, ongeacht ten behoeve van wie deze zijn opgesteld, onder zijn geheimhoudingsplicht vallen. Het criterium dat de rechtbank hanteert, namelijk dat alleen een stuk dat *ten behoeve* van de raadsman is opgesteld onder zijn geheimhoudingsverplichting valt, zal in cassatie waarschijnlijk geen stand houden.

Andere vragen die nog overblijven zijn:

- maakt het voor een beroep op de geheimhoudingsplicht in het kader van een huiszoeking ter inbeslagneming uit of justitie al op de hoogte is van de inhoud van het stuk?
- hanteert de rechtbank wel een juist criterium bij de vraag of het journaal onder de geheimhoudingsplicht valt door te overwegen 'dat niet op voorhand kan worden gezegd dat het inbeslaggenomen journaal geen voorwerp uitmaakt van het strafbare feit', nu de hoge raad heeft bepaald dat het ter beoordeling van de raadsman is of een stuk onder zijn geheimhoudingsplicht valt, tenzij het *evident* is dat het gaat om stukken die een voorwerp uitmaken van een strafbaar feit?
- kan er wel worden volgehouden, dat het niet onwaarschijnlijk is dat kopieën van het journaal kunnen worden verbeurd verklaard of onttrokken aan het verkeer nu een kopie van het journaal kan dienen tot het begaan of voorbereiden van een soortgelijk feit als waarvan L. verdacht wordt, in het bijzonder het aannemen van steekpenningen? Suggesteert de rechtbank hiermee niet - nu alleen de raadsman van L. in het

bezit was van een kopie en niet L. zelf - dat de raadsman zich met behulp van de kopie aan dergelijke feiten schuldig zou kunnen maken? Het is wachten op de beslissing van de hoge raad.

Tot slot het volgende. In het onderhavige geval doet zich de toch wat wonderlijke situatie voor dat het OM kost wat kost lijkt te willen voorkomen dat een kopie van het journaal in handen van de verdediging blijft, maar door de inbeslagneming juist bewerkstelligt dat dit stuk tot het procesdossier gaat behoren. Want hoe dan ook zal de rechter uiteindelijk kennis moeten nemen van het stuk, of het nu dient tot de waarheidsvinding of voorwerp is van het strafbare feit (schending van geheimhoudingsverplichting van L.) en verbeurd zou moeten worden verklaard of worden onttrokken aan het verkeer. Zonder een dergelijke kennisneming door de rechter - en derhalve onvermijdelijk ook door de verdediging - kan er immers geen beslissing worden genomen over een eventueel strafbaar feit of onttrekking of verbeurdverklaring. Impliciet kan dit ook worden afgeleid uit de overweging van de rechtbank, dat voorwerpen die *nog* (onderstreping TS) niet in beslag zijn genomen geen onderdeel van het procesdossier vormen. Als ervan uit mag worden gegegaan dat het journaal na inbeslagneming wel deel is gaan uitmaken van het procesdossier, dan heeft het OM het probleem van de verdediging door de inbeslagneming opgelost! Kennisneming kan in dat geval alleen tijdelijk worden onthouden in het belang van het onderzoek. Het OM kan het journaal niet zo maar laten verdwijnen.

Als het OM had willen bewerkstelligen dat het journaal (of een kopie ervan) niet in handen van de verdediging zou kunnen blijven of alsnog zou kunnen komen, dan was een civiel kort geding tegen de raadsman tot teruggave van het journaal en alle kopieën met een verbod tot openbaring van de inhoud ervan een meer voor de hand liggende procedure geweest.

Wordt vervolgd.

Vrij verkeer en bloktijden

Over de beperkingen in het vrij verkeer tussen raadslieden en gedetineerde cliënten is al eerder in deze rubriek bericht (DD 26 (1996) p. 682-684). In *Advocatenblad* 13 van 21 juni 1996 zijn advocaten opgeroepen de Orde over ervaringen te berichten met betrekking tot problemen in het vrije verkeer en toegang tot gedetineerde cliënten tengevolge van het afnemen van bezoekmogelijkheden, mogelijk visueel en auditief toezicht bij het bezoek door middel van camera's en de beperkte mogelijkheden tot telefonisch contact.

Hierop zijn 16 reacties binnengekomen waaruit kan worden afgeleid dat er problemen zijn met betrekking tot de beperkte mogelijkheden tot bezoek en telefonisch contact. Ook is daarbij gemeld dat in de bezoekkamers van het Huis van Bewaring in 's-Hertogenbosch, door middel van camera's in 'zwarte bollen', toezicht op het advocatenbezoek plaatsvindt.

Om een completer beeld te krijgen over de beperking van de bezoekmogelijkheden in penitentiaire inrichtingen ten gevolge van het hanteren van bloktijden en de invoering van de Nota Werkzame detentie en de wijze

waarop toezicht wordt uitgeoefend op het advocatenbezoek is in november 1996 door de Adviescommissie Strafrecht van de NOVA bij de penitentiaire inrichtingen een telefonische enquête gedaan.

In totaal hebben 48 penitentiaire inrichtingen de vragen telefonisch beantwoord. Gesproken is veelal met de bezoeker binnen de inrichting, bij wie de advocaat ook normaliter terecht komt indien hij informatie wil hebben over bezoektijden.

De penitentiaire inrichtingen 'Nieuw Vosseveld' (waaronder de TEBI) te Vught wilde geen telefonische vragen beantwoorden. Van deze inrichting is echter bekend dat in de TEBI slechts op maandag en woensdag bezoek mogelijk is, dat gedurende de middagpauze van 12.30-15.00 uur wordt onderbroken. Voorafgaande afspraak is noodzakelijk.

Geen informatie, wegens afwezigheid of onbereikbaarheid van bezoeker ten tijde van het telefonisch contact, is verkregen van de navolgende inrichtingen:

P.I. Noordsingel Rotterdam, P.I. Zoetermeer, P.I. Groot Bankenbosch te Veenhuizen P.I. Maashegge/Ter Peel te Overloon.

De navolgende resultaten zijn uit de beantwoording van de vragen te destileren:

1. In 22 inrichtingen, waaronder 17 HvB's, worden bloktijden gehanteerd en 25 inrichtingen, waaronder 9 HvB's, niet.

2. Van de inrichtingen die bloktijden hanteren worden in 17 inrichtingen uitzonderingen toegestaan (in spoedeisende gevallen) en in 5 inrichtingen niet.